

Рецензия

На дисертационен труд на тема „Политиката за сигурност на Балканите след Студената война“ на Хасан Онур Демир, докторант на свободна подготовка към катедра АУПН, факултет МИА на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ с научен ръководител доц. д-р Калоян Кирилов Смилков.

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „политология“, научно направление „Политически науки“, 3.3.

Рецензент: проф. д.н. Минчо Христов Куминев, Технически университет, София, Катедра ПХН, Стопански факултет

Със заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ съм избран за член на научното жури за оценката на дисертационния труд на докторанта Хасан Онур Демир, а на второто заседание - за рецензент. Депозираните документи отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, както и на Правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Темата за регионалната сигурност на Балканите е особено актуална. Регионът е характерен със своите имплицитни етнически, религиозни, икономически и социални противоречия. Тук се наблюдава и сблъсък на

редица геополитически фактори, които допълнително усложняват горепосочените проблеми.

Темата е особено актуална и контроверсна предвид сложната международна обстановка след разпадането на т.нар. социалистически блок, разширяването на НАТО на изток и войните в Бивша Югославия. Актуалността нараства и с оглед на военния конфликт между Русия и Украйна, който освен че вече даде огромни жертви и разрушения, но продължава да дава отражение върху инфлационните процеси в Европа и света. Този конфликт още по-силно засяга страни като България.

Докторантът използва сериозни информационни източници, касаещи сигурността на региона, като акцентира на национализма, и ролята на външнополитическите фактори, особено ЕС и НАТО върху тази сигурност.

1. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа общо 213 страници, като 183 страници основен

Дисертацията се състои от увод, три глави, заключение и списък с използвана литература. Съдържанието на всяка отделна глава е разделена на отделни параграфи, които са сравнително добре структурирани. В края на всяка глава докторантът е направил конкретни изводи. Общо литературата се състои от 292 заглавия на английски, турски и български език. Текстът е представен на английски език. Дисертационният труд отговаря на законовите изисквания за присъждането на образователната и научна степен «доктор».

Разработката на докторанта по същество е интердисциплинарна по своя характер и авторът е трябвало да търси определен баланс на отделните методически инструменти. Тук могат да бъдат конкретизирани анализът, синтезът, обработката на конкретна статистическа информация, мониторингът, компаративистиката и други подходи в изучаване на геополитическите процеси, външната, вътрешната и регионалната политика. Авторът е обхванал конкретни данни от научната и научнопопулярната литература, както и медийни публикации на американски, турски, български и европейски автори. Анализът на тези данни е на добро ниво. Докторант Хасан Демир акцентира върху Теорията на регионалния комплекс за сигурност (ТРКС), с цел изследване и отчитане на динамиката на промяна на сигурността на Балканите.

Използваните методологически подходи определено съответстват на поставената изследователска задача и подпомагат реализацията на поставените задачи. Като структура, дисертационният труд е добре конструиран и балансиран. В увода могат да бъдат открити някои съществени елементи, характерни за дисертационните трудове: изследователски въпроси, цели, задачи, предмет и обект на изследването, очертана е актуалността и е формулирана основната хипотеза, изведени са методологичните подходи.

Коректно са посочени някои изследователски ограничения, очертаващи рамката на самото научно изследване. В Първата глава, озаглавена „Концептуална и теоретична рамка“, авторът се опитва концептуално да отрази разликата между теория и концепция, прави анализ на понятието сигурност, визуализира Региона на Балканите като основен обект на изследване в областта на сигурността. Докторантът анализира разбирането за ТРКС и определени аспекти на сигурността в региона.

Във Втората глава на дисертационния труд, озаглавена „Балкански регионален подкомплекс за сигурност“ са маркирани определени виждания на автора за сигурността на Балканите. Тук докторантът Хасан Демир анализира мястото и ролята на някои външнополитически за Балканите фактори. Докторантът акцентира върху Европейския съюз и НАТО. Разработката определено би спечелила, ако авторът анализира и ролята на други геополитически фактори като САЩ, Русия и Китай, които несъмнено имат своите геополитически интереси в региона на Балканите. В Трета глава, озаглавена „Западни Балкани“, докторантът е насочил своето внимание към Западните Балкани, които без съмнение са най-критичното от гледна точка на сигурността звено в региона. Анализирани са важни и същностни процеси като югославските войни, разпадането на Югославия, Косовската криза, която по същество е един от потенциалните конфликти, заедно със Северна Македония. Би било добре авторът да обърне по-голямо внимание именно на тази гранична за България страна. Разбира се, право на автора е да визуализира и акцентира на подбраните от него обекти на анализ. Без съмнение обаче, анализът на докторанта е стойностен и приносен, поне що се отнася до ролята на НАТО и Европейския съюз.

Научни и научни-приложни приноси. Достоверност на материала

Докторантът Хасан Демир посочва пет научни приноса в своята дисертация. Като цяло, те могат да бъдат приети. Според мен биха могли да се открият следните научни и научно-приложни приноса:

1. Автентичен и оригинален авторов анализ на сигурността на Балканския регион. Това се дължи преди всичко на оригиналната структура, в която добре се съчетават емпирика и теория.

2. Създаване на приносна аналитична теоретична концепция - Теорията на регионалния комплекс за сигурност (ТРКС). Тя създава възможност за използване на евристични аргументи в предварително зададените хипотези.

3. Очертаването на ясна перспектива за развитието на системата за сигурност на Балканите като регион, и при отделните разглеждани регионални компоненти. Представеният дисертационен текст е оригинален авторов анализ и няма данни за плагиатстване.

Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Използваната литература значителна – над 290 заглавия. Те са свързани с темата на дисертационния труд. Личи, че авторът е провел едно обстойно библиографско проучване, като показва компетентност и осведоменост. Може би трябвало да се обърне внимание, чисто технически, на по-добра подредба и класификация на различните източници.

Бележки, критики и препоръки

Без съмнение докторантът е положил един сериозен изследователски труд. Заедно с несъмнените качества на изследването, могат да бъдат отправени и определени критични бележки. На първо място, докторантът трябва внимателно да борави с терминологичния апарат, доколкото предметът на изследване има интердисциплинарен характер. Г-н Демир анализира системата за сигурност в посочения по-горе регион, като се съвместяват две научни области – сигурността и политическите науки. Доколкото темата е интердисциплинарна, това би могло да бъде определен плюс. В този смисъл дисертационният труд би могъл да бъде съотнесен както в сферата на националната сигурност, така и в сферата на политологията. В разработката на докторанта би могло да се

обърне повече внимание на геополитическите фактори, които имат отношение към Балканите, особено на САЩ, Русия и в известна степен на един водещ регионален фактор като Турция. Това, разбира се би могло да бъде предмет на една бъдеща разработка.

Автореферат и публикации

Авторефератът е написан съгласно законовите изисквания на Република България. Той дава сравнително изчерпателна представа за депозирания докторат. В него присъстват всички задължителни компоненти за подобен тип академичен труд. Докторантът Хасан Демир е представил и трите необходими по закон научни публикации заедно с дисертацията. Препоръчвам на докторанта да прегледа отново тази част информацията и да попълни и конкретизира детайлите на тази информация.

Заклучение

Дисертационният труд на докторант Хасан Демир отговаря на изискванията за придобиване на образователна и научна „доктор“. Текстът показва определени научни качества, положен изследователски труд и оригинални методически умения. Показва също добро познаване на съответните езици на ползваната научна литература. Текстът показва и определени научни и изследователски умения, които биха могли да бъдат развивани в една бъдеща научна кариера. Научният ръководител доц. д-р Калоян Смилков определено се е справил със задачата си за едно правилно и добро научно ръководство.

Оценка на дисертационния труд

Въз основа на изложеното дотук, изразявам своето положително мнение за дисертационния труд на докторант Хасан Онур Демир. В този смисъл призовавам колегите от Научното жури да подкрепим усилията на докторант Хасан Демир и да гласуваме присъждането на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.3. Политически науки, по научната специалност «политология».

03.09.2022 г.

С уважение:

/проф. д.н. Минчо Христов /